

Zveznost preslikave

Preslikava *f* : (*M*₁, *d*₁) → (*M*₂, *d*₂) je zvezna v točki *a*, če

$$\forall \varepsilon > 0 \, \exists \delta > 0 \, \forall x \in M_1 : d_1(x,a) < \delta \Rightarrow d_2(f(x),f(a)) < \varepsilon)$$
$$\forall \varepsilon > 0 \, \exists \delta > 0 : f(B(a,\delta)) \subseteq B(f(a),\varepsilon)$$

Preslikava je **zvezna**, če je zvezna v vsaki točki. Preslikava *f* je zvezna v točki *a* ∈ *M*₁ ⇔ za vsako zaporedje *a_n* v *M*₁, ki konvergira proti *a*, konvergira *f*(*a_n*) proti *f*(*a*).

Enakomerna zveznost preslikave

Preslikava *f* : (*M*₁, *d*₁) → (*M*₂, *d*₂) je enakomerno zvezna, če

$$\forall \varepsilon > 0 \, \exists \delta > 0 \, \forall x,y \in M_1 : d_1(x,y) < \delta \Rightarrow d_2(f(x),f(y)) < \varepsilon$$

Vsaka enakomerno zvezna preslikava je zvezna, obratno pa je res samo če je (*M*₁, *d*₁) kompakten.

Skrčitve

Preslikava *f* : (*M*, *d*) → (*M*, *d*) je **skrčitev**, če

$$d(f(x),f(y)) \leq q d(x,y) \qquad \text{za nek } q \in [0,1)$$

Banachovo načelo

Naj bo (*M*, *d*) poln in *f* : *M* → *M* skrčitev. Potem obstaja natanko en *x*₀ ∈ *M* za katerega je *f*(*x*₀) = *x*₀.

Funkcije dveh spremenlivi

Naj bo *f* : ℝ² → ℝ funkcija in (*a*, *b*) ∈ ℝ^ℝ

- Limita** *A* = lim_{(*x*,*y*) → (*a*,*b*)} *f*(*x*, *y*), če velja

$$\forall \varepsilon > 0 \, \exists \delta > 0 \, \forall (x,y) \in \mathbb{R}^2 : \\ 0 < \sqrt{(x-a)^2+(y-b)^2} < \delta \Rightarrow |f(x,y) - A| < \varepsilon$$

- Funkcija je **zvezna** v točki (*a*, *b*), če

$$\forall \varepsilon > 0 \, \exists \delta > 0 \, \forall (x,y) \in \mathbb{R}^2 : \\ 0 < \sqrt{(x-a)^2+(y-b)^2} < \delta \Rightarrow |f(x,y) - f(a,b)| < \varepsilon$$

- Če je *f* zvezna v točki (*a*, *b*), je

$$\lim_{(x,y) \rightarrow (a,b)} f(x,y) = f(a,b)$$

Smerni odvod

$$\frac{\partial f}{\partial \vec{s}}(x,y) = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{f((x,y) + t\vec{s})}{t} = \nabla f \vec{s}$$

Gradient:

$$\nabla f = (\frac{\partial f}{\partial x}, \frac{\partial f}{\partial y})$$

Parcialni odvod

$$f_x = \frac{\partial f}{\partial x}(a,b) = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{f(a+h,b) - f(a,b)}{h}$$
$$f_y = \frac{\partial f}{\partial y}(a,b) = \lim_{t \rightarrow 0} \frac{f(a,b+h) - f(a,b)}{h}$$

Če sta

∂

2

f

∂

x

∂

y

 in

∂

2

f

∂

y

∂

x

 zvezna, sta enaka.

Diferenciabilnost

Funkcija *f* je diferenciablelna, če obstajata konstanti *A*, *B* ∈ ℝ, da je

$$\lim_{(h,k) \rightarrow (0,0)} \frac{f(a+h,b+k) - f(a,b) - Ah - Bk}{\sqrt{h^2+k^2}} = 0$$

- Če je *f* diferenciablelna v (*a*, *b*), je

$$A = \frac{\partial f}{\partial x}(a,b) \qquad B = \frac{\partial f}{\partial y}(a,b)$$

- Če je *f* parcialno odvedljiva v (*a*, *b*) in sta parcialna odvoda zvezna v (*a*, *b*), je *f* diferenciablelna v (*a*, *b*).

Taylorjeva formula

Taylorjev razvoj funkcije *f* okoli točke (*a*, *b*)

$$f(x,y) = f(a,b) + \frac{\partial f}{\partial x}(a,b)(x-a) + \frac{\partial f}{\partial y}(a,b)(y-b) + \\ + \frac{1}{2!} \left(\frac{\partial^2 f}{\partial x^2}(a,b)(x-a)^2 + \frac{\partial^2 f}{\partial x \partial y}(a,b)(x-a)(y-b) + \frac{\partial^2 f}{\partial y^2}(a,b)(y-b)^2 \right) + \\ \cdots + \frac{1}{n!} \sum_{k=0}^n \binom{n}{n-k} \frac{\partial^n f}{\partial x^{n-k} \partial y^k}(a,b)(x-a)^{n-k}(y-b)^k + \ldots$$

Lokalni ekstremi

Kandidati za lokalne ekstreme so točke (*a*, *b*) v katerih je

$$f_x(a,b) = \frac{\partial f}{\partial x}(a,b) = 0 \qquad \text{in} \qquad f_y(a,b) = \frac{\partial f}{\partial y}(a,b) = 0$$

Hessejeva matrika

$$H(a,b) = \begin{bmatrix} f_{xx}(a,b) & f_{xy}(a,b) \\ f_{xy}(a,b) & f_{yy}(a,b) \end{bmatrix}$$

- det *H*(*a*, *b*) > 0
  - f*_{*x*}(*a*, *b*) > 0 ⇝ **lokalni minimum**
  - f*_{*x*}(*a*, *b*) < 0 ⇝ **lokalni maksimum**

- det *H*(*a*, *b*) = 0 ⇝ *ne vemo kaj je to*
- det *H*(*a*, *b*) < 0 ⇝ *to ni lokalni ekstrem, ampak sedlo*

Preslikave *F* : ℝ^{*n*} → ℝ^{*m*}

$$F(x_1,...,x_n) = \begin{bmatrix} f_1(x_1,...,x_n) \\ \vdots \\ f_m(x_1,...,x_n) \end{bmatrix}$$

Odvod preslikave *F* v točki *x* = (*x*₁, ..., *x_n*) je takšna *n* × *m* matrika *A*, da velja

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{|F(x+h) - F(x) - Ah|}{|h|} = 0$$

Matriko *A* imenujemo **Jacobijeva matrika**

$$DF(x) = \begin{bmatrix} \frac{\partial f_1}{\partial x_1} & \cdots & \frac{\partial f_1}{\partial x_n} \\ \vdots & & \vdots \\ \frac{\partial f_m}{\partial x_1} & \cdots & \frac{\partial f_m}{\partial x_n} \end{bmatrix}$$

Odvod kompozituma

$$D(G \circ F)(x) = DG(F(x))DF(x)$$

Približna vrednost preslikave

F : ℝ^{*n*} → ℝ^{*m*}, *h* ∈ ℝ^{*n*} : |*h*| ≅ 0

$$F(x+h) \cong F(x) + DF(x)h$$

Izrek o inverzni preslikavi

Naj bo *f* : ℝ^{*n*} → ℝ^{*n*} z lastnostijo, da je *Df*(*a*) obrnljiva matrika. Potem lokalno (okoli *f*(*a*)) obstaja inverz preslikave *f* in velja

$$F(f^{-1})(f(a)) = Df(a)^{-1}$$

Izrek o implicitni preslikavi

Naj bo *f* : ℝ^{*n*} → ℝ^{*m*} gladka preslikava z lastnostijo, da je *f*(*a*, *b*) = 0 in da je *D_y**f*(*a*, *b*) obrnljiva. Potem lokalno (okoli *b*) obstaja gladka preslikava *g* : ℝ^{*n*} → ℝ^{*m*}, da je *g*(*a*) = *b* in

$$\forall x : f(x,g(x)) = 0$$

dodatno velja

$$Dg(a) = -D_yf(a,b)^{-1}D_xf(a,b)$$

Vezani ekstremi

Iščemo ekstreme funkcije *f*(*x*, *y*) pri pogoju *g*(*x*, *y*) = 0. Potreben pogoj za ekstrem je, da je gradient funkcije *f* vzporeden gradientu funkcije *g*. Ta pogoj lahko izrazimo tudi z:

F
(
x
,
y
,
λ
)
=
f
(
x
,
y
)
−
λ
g
(
x
,
y
)

{\displaystyle F(x,y,\lambda)=f(x,y)-\lambda g(x,y)}

 in izračunamo lokalne ekstreme funkcije *F*. Če imamo več pogojev, dodamo λ_{*i*}

Diferencialne enačbe

Ločljive spremenljivke

$$g(y)y' = f(x)$$

Upoštevamo, da je *y*' =

d
y

d
x

. Enačbo pomnožimop z *dx* in integriramo obe strani enačbe.

Homogena diferencialna enačba

$$y' = f(\frac{y}{x})$$

Uvedemo novo spremenlivko *v*(*x*) =

y
x

 ⇒ *y* = *xv* ⇒ *y*' = *xv*' + *v*, vstavimo v začetno enačbo in dobimo

$$xv'v = f(x) \Rightarrow \frac{v'}{f(v)-v} = \frac{1}{x}$$

Linearna diferencialna enačba

$$p(x)y' + q(x)y = r(x)$$

Najprej rešimo *homogeni del* (*r*(*x*) = 0)

$$py' + qy = 0 \Rightarrow y = De^{P(x)}; \; P(x) = - \int \frac{q}{p} dx$$

D postane funkcija odvisna od *x* (*variacija konstante*). Zgornjo enačbo odvajojamo in dobimo *y*'.

$$y' = D'e^P - \frac{q}{p}De^P$$

y in *y*' vstavimo v prvotno enačbo in iz nje izrazimo *D*', *D* dobimo z integriranjem.

Bernoullijeva diferencialna enačba

$$p(x)y' + q(x)y = r(x)^{\alpha }$$

Če je α = 0, je enačba linearna. Če je α = 1 ima ločljive spremenljivke. Sicer, enačbo prevedemo na linearno. Enačbo delimo z *y*^α in uvedemo novo funkcijo *z* = *y*^{1-α} ⇒ *z*' = (1 - α)*y*'*y*^{-α}. Dobimo linearno enačbo:

$$\frac{1}{1-\alpha }pz' + qz = r$$

Eksaktne diferencialne enačbe

$$P(x,y)dx + Q(x,y)dy = 0 \quad \text{ali} \quad P + Qy' = 0$$

Naj bo rešitev enačbe *u*(*x*, *y*) = *C*.

Če je *P_y* = *Q_x*, obstaja funkcija *u*, da je ∇*u* = (*P*, *Q*) ⇒ *u_x* = *P*, *u_y* = *Q*.

Izračunamo *u* tako da *u_x* integriramo po *x* (namesto konstante pristejemo funkcijo *f*(*y*)). Nato pravkar izračunani *u* odvajamo po *y* in ga enačimo z *u_y* = *Q*.

Izrazimo *f*' in z integriranjem dobimo *f*. Če *P_y* ≠ *Q_x*, obstaja integrajoči množitelj μ, da je (μ*P*)_y = (μ*Q*)_x

Homegena linearna dif. enačba 2. reda

$$y'' + p(x)y' + q(x)y = 0$$

Naj bo *y*₁(*x*) dana rešitev enačbe. Drugo linearno neodvisno rešitev *y*₂(*x*) dobimo kot rešitev

$$y_1y_2' - y_1'y_2 = W(x) \quad W(x) = e^{-\int p(x)dx}$$

Nehomogena linearna dif. enačba 2. reda

$$y'' + p(x)y' + q(x)y = r(x)$$

Naj bosta *y*₁, *y*₂ linearno neodvisni rešitvi homegene enačbe (*r*(*x*) = 0). Partikularno rešitev dobimo z nastavkom:

$$y_p = C_1(x)y_1 + c_2(x)y_2$$

kjer funkciji *C*₁, *C*₂ zadoščata

$$C_1'y_1 + C_2'y_2 = 0 \qquad C_1'y_1' + C_2'y_2' = r(x)$$

Linearna dif. enačba 2. reda s konstantnimi koeficienti

$$y'' + py' + qy = r(x)$$

Kjer sta *p*, *r* ∈ ℝ.

Najprej rešimo homogeni del. V zgornjo enačbo vstavimo *y* = *e*^{λ*x*} in dobimo karakteristični polinom:

$$\lambda ^2+p\lambda +q=0$$

- Če je λ₁, λ₂ ∈ ℝ, je splošna rešitev oblike

$$y = C_1e^{\lambda _1x} + C_2e^{\lambda _2x}$$

- Če je λ₁, λ₂ ∈ ℂ, je splošna rešitev oblike

$$\lambda _1=a+bi \qquad \lambda _2=a-bi$$

$$y = C_1e^{ax}\cos bx + C_2e^{ax}\sin ax$$

Linearna dif. enačba 2. reda s konstantnimi koeficienti in posebno vrsto nehomogenosti

$$y'' + py' + qy = P(x)e^{\lambda x}$$

kjer so *p*, *q*, λ ∈ ℝ, *P*(*x*) pa polinom.

Partikularno rešitev določimo z nastavkom

$$y_p = Q(x)x^k e^{\lambda x}$$

Kjer je *Q*(*x*) polinom iste stopnje kot *P*, *k* pa pove večkratnost ničle karakterističnega polinoma.

Sistemi linearnih diferencialnih enačb

$$\dot {\vec {x}}=A\vec {x}$$

Kjer je *A* 2 × 2 matrika.

- Če se *A* da diagonalizirati, oziroma ima dva linearno neodvisna lastna vektorja

e
→

1

,

e
→

2

 in lastni vrednosti λ₁, λ₂.

$$x(t) = C_1e^{\lambda _1t}\vec {e_1} + C_2e^{\lambda _2t}\vec {e_2}$$

- Če se *A* ne da diagonalizirati, oziroma ima samo en lastni vektor

e
→
, potem izračunamo

k
→
 kot rešitev (*A* - λ*I*)

k
→
 =

e
→

$$x(t) = C_1e^{\lambda t}\vec {e} + C_2e^{\lambda t}(\vec {k} + t\vec {e})$$

Funkcijska zaporedja in vrste

Zaporedje funkcij *f_n* **po točkah konvergira** proti *f*, če ∀*x* ∈ *I* : lim_{*n* → ∞} *f_n*(*x*) = *f*(*x*).

f_n **enakomerno konvergira** proti *f*, če ∀ε > 0 ∃*n*₀ ∈ ℕ : *n* ≥ *n*₀ ⇒ sup |*f_n*(*x*) - *f*(*x*)| < ε

- Če *f_n* konvergira enakomirno, konvergira tudi po točkah
- Če zaporedje zveznih funkcij konvergira proti *f*, je tudi *f* zvezna
- Če zaporedje *f_n* enakomerno konvergira proti *f*, tudi

∫

a

x

f

n

(
t
)
d
t

{\displaystyle \int _a^xf_n(t)dt}

 enakomerno konvergira proti

∫

a

x

f
(
t
)
d
t

{\displaystyle \int _a^xf(t)dt}
- Če zaporedje odvedljivih *f_n*, konvergira po točkah k *f*, in zaporedje *f_n*' konvergira enakomerno, potem *f_n*' konvergira k *f*'
- Weierstrassov kriterij** Če |*f_n*(*x*) - *f*(*x*)| < *c_n* ∀*x* ∈ *I* in lim_{*n* → ∞} *c_n* = 0, zaporedje *f_n* enakomerno konvergira k *f*

Funkcijska vrsta ∑ *f_n* **po točkah konvergira**, če ∀*x* ∈ *I* vrsta konvergira. ∑ *f_n* **enakomerno konvergira**, če enakomerno konvergira zaporedje delnih vsot.